

Wat hebben onze leerlingen nodig om uit te groeien tot volwassenen die hun steentje bijdragen aan de samenleving, economisch zelfstandig zijn én met zelfvertrouwen in het leven staan? Veranderingen in de samenleving vragen om een herziening van het curriculum. Tijd dus om het curriculum landelijk en in samenhang te actualiseren zodat we leerlingen die bagage mee kunnen geven die zij nodig hebben voor hun toekomst. En om scholen voldoende ruimte te bieden om, naast dat vaste deel van het curriculum, zelf het programma in te vullen, aansluitend op hun visie, leerlingen en omgeving. Vandaag werken aan het onderwijs van morgen. Onder de noemer Curriculum.nu gaan meer dan 130 leraren en schoolleiders vanuit Ontwikkelteams aan de slag. 84 ontwikkelscholen geven input en feedback op de tussenopbrengsten van de ontwikkelteams.

VANDAAG WERKEN AAN HET ONDERWIJS VAN MORGEN

ONTWIKKELTEAMS

Er zijn 9 ontwikkelteams samengesteld, 1 per leergebied. De ontwikkelteams bestaan uit leraren en schoolleiders uit het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs. Sommige ontwikkelteams zijn groter omdat er verschillende vakinhouden in deze leergebieden zitten. De ontwikkelteams zijn aan zet om keuzes te maken over doelen en inhouden voor hun leergebieden als basis voor herziening van de kerndoelen en eindtermen.

ONTWIKKELSESSIES

- **Wat?** Tijdens de ontwikkel sessies gaan de teams werken aan een visie, grote opdrachten en bouwstenen van kennis en vaardigheden. De visie geeft aan waarom het leergebied belangrijk is voor leerlingen. Grote opdrachten bestaan uit grote vraagstukken, leidende principes en/of kernconcepten in een leergebied. De bouwstenen zijn een vertaling van de grote opdrachten in wat leerlingen in verschillende leerjaren moeten kennen en kunnen. Het vaststellen van deze opbrengsten is een proces waar in verschillende stappen naar toe wordt gewerkt.

2018

FEBRUARI
voorbereiding
informatie

8 MAART
startdag
ontwikkelteams en -scholen.

14 - 16 MAART
1^e ontwikkel sessie.

TAKEN VAN DE ONTWIKKELTEAMS

- Werken aan de visie, grote opdrachten en bouwstenen van het leergebied.
- Vragen voorbereiden voor de feedbackmomenten zodat leraren, scholen en andere belangstellenden gericht feedback kunnen geven.
- In gesprek gaan over (tussentijdse) opbrengsten tijdens conferenties en bijeenkomsten en via social media.
- Feedback verwerken in de definitieve opbrengsten.

Formuleren visie per leergebied.

De ontwikkelteams beschrijven de algemene uitgangspunten en de bijdrage van het leergebied aan de hoofddoelen van het onderwijs: hoe draagt het leergebied bij aan kennisontwikkeling en maatschappelijke toerusting? Hoe kijken zij naar het leren van leerlingen en op welke wijze draagt het leergebied bij aan de ontwikkeling van leerlingen? De betrokken vakverenigingen brengen de ontwikkelteams op de hoogte van recente ontwikkelingen, visies per leergebied.

ONTWIKKEL SCHOLEN

Ontwikkel scholen geven input en feedback op de tussenopbrengsten van de ontwikkelteams. Zijn de voorstellen haalbaar in de school? Daarnaast delen de ontwikkelscholen de ervaringen die zij zelf opdoen met het werken aan het leergebied in hun eigen schoolcurriculum, met elkaar en met de ontwikkelteams. Deze ervaringen zullen tevens benut worden in het vervolgproces.

FEEDBACKLOOPS

De ontwikkelteams presenteren na elke ontwikkel sessie de (tussen)opbrengsten, hun dilemma's en vragen. De ontwikkelteams zullen niet alleen hun vragen stellen aan de ontwikkelscholen, maar zullen veel breder feedback verzamelen, onder andere bij leerlingen, andere leraren en schoolleiders, vakverenigingen, vervolgonderwijs, lerarenopleidingen, ouders, voorschoolse educatie, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en wetenschappers. Ook zullen de tussenopbrengsten en vragen worden gepubliceerd op de website, waar gelegenheid is voor anderen om hierop te reageren. Ieder ontwikkelteam bespreekt na elke feedbackronde de feedback die zij hebben ontvangen en hoe ze de feedback verwerken.

3 - 5 OKTOBER
3^e ontwikkel sessie.

Vaststellen doelen en inzichten.

Van 3 tot 5 oktober komen de ontwikkelteams opnieuw bij elkaar. Zij gaan dan de grote opdrachten aanscherpen op basis van de ontvangen feedback. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is samenhang met andere leergebieden. De ontwikkelteams maken een start met het uitwerken van de grote opdrachten in kennis en vaardigheden voor het primair en het voortgezet onderwijs. De ontwikkelscholen zullen feedback geven en hun eigen doelstellingen op het gebied van curriculumontwikkelingen uitwerken.

Ontwikkelen bouwstenen.

In de vierde ontwikkel sessie stellen de ontwikkelteams de grote opdrachten vast en werken deze op basis van de ontvangen feedback uit in bouwstenen van kennis en vaardigheden die voor alle leerlingen van belang zijn in de verschillende fasen van het primair en voortgezet onderwijs. Ook hierbij is de samenhang met andere leergebieden een belangrijk aandachtspunt.

23 - 25 MEI
2^e ontwikkel sessie.

Formuleren doelen en inzichten.

De ontwikkelteams stellen vanuit de visie de grote opdrachten van het leergebied vast en beschrijven de fundamentele inzichten in het vak/ leergebied. Dit zijn de kernconcepten, generalisaties of kernprincipes die in een bepaald vak/leergebied centraal staan. De opbrengst van deze fase is een heldere beschrijving van de essentie, de kern, van het vak/leergebied in de vorm van een aantal fundamentele inzichten.

Aanscherpen bouwstenen en aanbevelingen.

In de vijfde ontwikkel sessie scherpen de ontwikkelteams de bouwstenen aan op basis van de opgehaalde feedback. Deze bouwstenen beschrijven de kennis en vaardigheden die voor alle leerlingen van belang zijn in de verschillende fasen van het primair en voortgezet onderwijs. De ontwikkelteams formuleren tevens richtinggevende aanbevelingen voor de differentiatie van deze kennis en vaardigheden naar sectoren. Deze aanbevelingen worden meegenomen in de uitwerking van de bouwstenen naar kerndoelen en eindtermen in een volgende fase.

12 - 14 DECEMBER
4^e ontwikkel sessie.

14 - 15 FEBRUARI
5^e ontwikkel sessie.

18 APRIL 2019
Presentatie van de ontwikkelde bouwstenen.

2019

WAT GEBEURT ER MET DE RESULTATEN?

De ontwikkelde bouwstenen worden aan het ministerie van Onderwijs aangeboden. Nadat de Tweede Kamer hierover heeft besloten, worden de bouwstenen vervolgens gebruikt om geactualiseerde kerndoelen en eindtermen te ontwerpen.

actualisatie van het curriculum